

Որ յօրն մահում հոգիս ու մարմինս չառնէ վազէ վազ:

Եւ ի ժամ աղօթիցն հանէր զամէնն ի դուրս, եւ ինքն մէն մնայր եւ յաղօթն առնէր ի վերայ ոսկի աթոռոյն եւ դարձեալ ասէ ընդ անձն ԿԱՅՈՒՆ ԶԱՅՈՒՆ:

Մի աղօթից ծով կենար, դիր ըզբոյժ հետ Աստուծոյ սէր, Յիշէ զիւր անեղ անունն, որ փրկիս արպէս Ագամ էր, Իւր ձեռքն է երկիւնք երկիր, ըստեղծող եւ տէր ամենի, Զամայ ու խնայէ բարի (7), որ փրկիս իջնայն գեհեմի:

Ամէն օր իւր սոփորական աղօթքն կու առնէր, եւ (8) հայեցաւ ի դարպասն ի վեր, եւ տեսաւ մէկ մի ի ձեւ իւր ըզտապանին, եւ ասաց — Քեզ ո՞վ հրաման ետուր որ ի հոռու ելար: Ասէ այն մարդն, — Ես ըզտապան եմ եւ զտներս կորուսեմ եմ, աստ կամիմ գտանել: Ասէ Թազաւորն, — Ի՞նչ կանէ ուղղորտ ի վերայ դարպասին, որ ի հոռու կու կամիս գտանել: Ասէ այն ըզտապանն, — Հապայ դու զաստուած ո՞րպէս կամիս գտանել ի վերայ ոսկի աթոռոյդ եւ ի վերայ փետրայլից բարձիտ (9): Այդ աղօթքդ չէ ընդունելի աստուծոյ, այլ արի էլ աթոռոյդ եւ եկ ի վերայ մօրիւրոյն եւ (10) երկրպագէ աստուծոյն, եւ ապա զժտանես ողորմութիւն: — Եւ ասաց ըզտապանն որ ի ձեւ մարդոյ երեւցաւ: Եւ ասաց (11) կաֆայս դայս:

Երկրպագէ անմահ բանին, Թապեցցոյ գերեւտ հողին, Որ այն մոխրէն քեզ ըստեղծեաց, նման արար իւր պատկերին: Զայս կեանքս ա՛մ քանի՜ (12) սիրես, երբ կ'երթաս դու (13) ներքեւ հողին, Մի՛ անշահ կենօք կենար, մի՛ փոխեր գոսկին պղնձին:

Զայս ասաց եւ անյայտ եղև այն մարդն որ ի ձեւ ըզտապանին էր:

Ապա իմացաւ Թազաւորն, որ հրեշտակ էր մարդն այն եւ անկաւ գեղջ իւր միտքն, եւ իւրաց զատնայլէս եւ իջաւ աթոռոյն ի գետինն եւ երկիր էպաք աստուծոյն եւ թէպէտ կու առէր զիւր կենանք, բայց աւելի ատեսաց աշխարհ, եւ զմի ծուրթիւնն, եւ ասաց կաֆայս (14) դայս:

Զառնաւ քէ հոգիս սիրեմ, նայ մարմինս ինձ հուտայ ի խափ, Զինչ որ խոյանայ բազան ի կախան ու ի յար (15), Կուտեցաւ առ իս շատ մեղք անմահն (16), երբ որ գայ շառափ: Խոցվեր եմ մահու սրով, որ եղբեր է (17) զինչ ի շաղափ:

Եւ ապա կոչեաց զիւր մեծայմեծն եւ իշխանն եւ երբեք զիւր որդին եւ նստոյց ի յաթոն (18): Եւ նոքայ ոչ կամեցան, եւ նայ ուսովն եւ իմաստութեամբն հաւանեցոյց զիշխանն եւ զօրքն: Եւ ինքն դադտայրար էլեալ անձն ետ աղքատութեամբ եւ իւր աշխարհն իւրմէ եւ իթող զթազաւորութիւն եւ վասն սիրոյն աստուծոյ: Եւ ասաց ընդ իւր անձն կաֆայս (19):

Յիշեայ գարաբիշն աստուած, տուր հոգւոյս աննկ պատարագ, Ընդ մութն յէ՛ր կամիս գնալ, երբ աստեմս լինի քեզ նար(ակ), Զմարմինս քանի քոնս (20), եւ հետ իւր երդաս դու երտել (21), Ընկերք քո գնացին աստի, բնակեցան ի տունն անմահակ: Եւ քեզ ամէն օր ասեմ, եւ հասիր նոցա դու:

Միմակ (22), Թէ չէ եղկելի հոգիս առաքի ի հուրն կրակ (23): Ապա զնայ Թազաւորն աշխարհէ աշխարհ, եւ եհաս ի Պաղտատ մտաւ ի քաղաքն եւ կամեցաւ կենալ անդ ի կերպարանս աղքատի, եւ մուրաւայր (24) եւ մարմինն նեղէր զինքն, վասն (25) ուտելոյ եւ ըմպելոյ եւ ազանելոյ, զի սովոր էր ի սէր աշխարհիս, եւ կացեալ ի տունն արքունի, ապա էած (26) հնարք եւ երթար ի շուկան եւ ինքն էաց (27) սուտ խէվ եւ մարդէնք ծեծէին զինքն, եւ տղայքն ի հետն երթային, եւ նեղէին, վարէր եւ աւէր ի մէջ մարդկան: Եւ ասաց (28) կաֆայս դայս:

(8) օր մէ: (9) բարձիդ, եւ ի մարգարտաշար քաթիտիդ: (10) եւ այնպէս: (11) կը պակսի: (12) կեանքս քանի դու: (13) անմար կ'երթաս: (14) ասաց ի վերայ անձին իւր գկափաս: (15) կախանուն շրկնին այլ ի յափ: (16) յայն նման: (17) ու եղբեր եմ: (18) նստոյց առաջի նոցա ի յաթոն: (19) գկափաս գայս: (20) սիրես: (21) կամակ: (22) միակ: (23) հուրն եւ ի կրքակ: (24) մարդավոյ: (25) ի կողմանէ: (26) իմացաւ: (27) եւ լինէր: (28) կը պակսի:

Մարդիկ, մի՛ անհոգ կենայ՛, ձեր մեղաց գաղտն
լվաղե՛ք,
Ողորմեցե՛ք աղքատաց, ու այնով ձեր մեղքն
հանեցե՛ք,
Դարձի՛ք ի մեղաց նանկի՛ն, եւ անդէմ ձեզ տուն
շինեցե՛ք,
Զմարմինն ի կամաց հանեցե՛ք, մի քաղու՛ք ի կից
նեղորոշոց :

Եւ էղէքն հեծնուր, ի վար եւ ի վեր վաղէր,
Եւ ասէր բան դարմանալի, ասէին մարդիկն որ ի
հետն երթալին, թէ — Մարդարիսն ի բերնէն ի
վար կու թափի եւ չի գիտէ թէ զինչ կասէ : Հա-
ղար ա՛վա՛խ խելօք խումարս : — Եւ ապա զբին
իւր անունն փէչուլ (1) եւ եղեւ ջրկիր, եւ ջուր
զը կրէր ի շուկան, եւ տալին իւրեան հաց եւ փող,
կամէն (2) տալիս աղքատաց : Եւ ասաց կաֆայս
զայս :

Աղքատսիրութիւն ու պա՛մն ու աղօթքն ընկերք
եմ հիտրաց,
Սիրէ գայտ երեք բարիս, որ փրկիս ի մեծ
տանջանաց,
Մի մարմինն ի ձեռք տանուր, կու գնայ օրերդ
ի ձեռաց,
Այս օրերս որ մեմք ունինք, կու հառնի եւ
կ'երթայ ի բաց :

Աւր (3) մի կ'երթար ի շուկան ի վար, նայ
մէկ մի խելաց զնրի փակեղն իւր դիտին եւ փախ-
եաւ, եւ զնաց փէչուլն ի հողվարքն, կու փնտռէր
զայն մարդն որ փակեղն էաւ եւ փախեաւ, նա
տեսաւ մէկ մի եւ ասաց, — Է՛ք փէչուլ, այս տեղս
ի՞նչ կանէ : Դնայ մարդն : Գնայ ի շուկան փնտռէ : —
Ասաց փէչուլն, — Այ եղբայր, ո՞ր կ'երթայ,
վայն անաղան ի հոս (4) պիտի դայ : — Եւ ասաց
կաֆայս զայս :

Թէ շատ քէ էլիկ գրկես, եւ վայլես գերկիրս
խնդալով,
Քեզ նարմ է աստից գնալ, եւ մարմինդ ծածկէ
նաղով,
Դարձիր ու քարիս գարծէ, գիտ բօիշկ ու դեղ
քեզ շուտով,
Որ անեզ ու մեծ յատնամ չի լինիս առով ամօրով :

Ընտելացաւ ընդ քաղաքեացն (5) եւ ճանա-
չէին զինքն ամէն մարդ : Նայ օր մի նա երեստ մէկ
մարդու մի թէ տար ի մեր տունն : Նա էաւ ի հող-
վարքն տարաւ եղիր եւ դարձաւ : Եկաւ այն մարդն

ի տուն նայ (6) միսն չէր բերեր, եւ զնաց դառաւ
փէչուլն ի շուկան, եւ ասաց, — Ո՞ր է միսն :
Ի՞նչ արբի : — Ասէ փէչուլն, — Ի չո տունն տա-
րի : Ասէ մարդն այն, — Արի ցոյց զեմ տունն : —
Եկաւ փէչուլն էաւ զայն մարդն ու զնաց ի հող-
վարքն, եւ ասաց այն մարդն, — Այս է իմ տունն :
— Ասէ փէչուլն, — Հա՛յ, այս է չո տունն, այն
տունն որ չիմի կու կենաս, այն չէ մնացական, զի
շատ ի հոս պիտի դաս : Եւ ասաց կաֆայս (7) :

Աշխարհիս ասեմամք է հանց, կեանք (8) լցվի ու
կեանք քերեմայ,
Կու քերեցմէ գիրք բեռն, եւ քէ ով շալկի
կարեմայ (9),
Մտիկ հիւսանին արե՛ք, որ քաղութմ շայնց (10)
շինէ նայ,
Մէկն գայ, մէկն գնայ, իւր քանն պարալ չի մնայ :

Զարմացաւ այն մարդն ընդ փէչուլին խօսքն,
թէ — Մեզ զգայ յմար դիտեալ, նայ մեզ վար-
դապետ եղաւ : — Եւ ունէր տովորութիւն փէչ-
ուլն որ կ'երթար ի հողվարքն կու կենար, եւ
շատն ի հոս կու պառկէր : Որ մի դուրս էր ելեր
խալիֆան շատ մի հեծնով, եւ եկաւ (11) զէպի
հողվարքն կու անցանէր, եւ տեսաւ զփէչուլն, եւ
ասաց փէչուլին թէ, — Հոռո ի՞նչ կանես : — Եւ
ասէ փէչուլն, — Է՛ք տիեզերայկալ խալիֆայ, զայս
ամէն մեռեալս կու նդգովմ : — Եւ ասէ խալիֆան,
— Յէ՛ր կու նդգովմ : Եւ ասաց կաֆայս (12) :

Թէ շատ քէ էլի գրկէ մարդ, նայ ետս իւր տանիլ
չի կարէ,
Մարդն պիտի հանց բանայ, որ ի յայն կեանքն
չառնալէ,
Ի հոս տայ եւ հոն առնու, հոս գրկէ նայ հոն
վնայրէ,
Այն կեանքն նարակ չի կայ որ փոզով իւր
պարտքն խալիսէ :

Զարմացաւ խալիֆան եւ ասէր (13), — Փառք
աստուծոյ կենդանոյ որ կայ եւ մնայ յաւիտեան,
թէ խալիֆան անչափ խելօք կու խօսի : — Եւ աս-
աց թէ, — Այս մարդս խելօք է եւ վասն մեղաց
զայն կու անէ, զի դայ խումար է նայ՝ հանց
բանք չասէր : — Դարձաւ խալիֆան ի քաղաքն եւ

(1) Փառիւլ : (2) այլ նա գամէն : (3) Աւար :
(4) հոտ : (5) քաղաքացւոյն : (6) իւր ու տնտես :
(7) զկաֆաս գայս : (8) կեանք կու : (9) քէ ով շալ-
կի որ կարեմայ : (10) արդգ : (11) կը պակսի :
(12) զկաֆաս գայս : (13) Ասանց :

օր մի այլ հեծեալ էր խալիֆան եւ ունցանէր դէպ ի հողվարքն, զի ճանապարհն ընդ այն էր, եւ տեւաւ զփէհլուլն եւ սաէ, — Խնչ կ'տոնուս ի հողվարքն: — Եւ սաէ փէհլուլն, — Բազում աւուրք ասաւ կամ, եւ կու չափեմ իմ դերեզմանն եւ թոյն, նայ խիլի թոյն աւելի չէ զան զիմն, եւ դու խալիֆայ ես եւ ես աղբատ մուրացիկ եմ, եւ թո հողն եւ իմն մէկ չափով են: — Եւ ասաց կաֆայա զայս:

Է՞ մարդ, մի գեղցիտ դառնոր, ու մարմինտ առնիր սիրելի, Դարձիր ի մեղաց նամիւն, որ չլինիս արդոր ու լալի, Զամայ ու բարի գործէ, զի Բեվրամն քեզ կու նայի, Այս հոգուց դու համց գնայ, որ հոգիտ հորդն չի լինի:

Եւ ասաց խալիֆան ընդ իւր մեծայմեծն, — Թեւէք թէ (14) Ինչ իմաստուն է դորայ խօսքն եւ համարձակարաց (15) խօսքն կու տայ, չէ պարտ որ զդայ ի մեղնէ ի զատ թողուէք: Եւ ապայ հրամայեաց խալիֆայն (1) կոչել զնայ իւր զարգաւան եւ (2) խալիֆան ի յաթոռոյն երբ զնացեր էր, եւ զնաց փէհլուլն ի յաթոռն նստաւ (3), եւ եկին ճորտերն եւ սկսան ծեծել զնայ, եւ նայ ճէշ պինտ: Լանց խալիֆան, երեկ եւ ի սիրտ կու ծառանուն եւ սաէ, — Է՞ փէհլուլ, յէ՞ր կու ծեծեն զեքդ: — Ասաց փէհլուլն, — Է՞ տիեզերայկալ խալիֆայ, երբ զիս այս մէկ պահ նստելուս համար հանց կու ծեծեն, ապայ զեքդ ինչ պիտի անեն դատաստանին: — Եւ ասաց կաֆայա (4):

Մարդիկ, մի՛ ծեծէ՛ք դուք գիտ, չեմ ցամկար փառաց աքառայտ, Զիմն քակեցի 'ւ ելայ, ու չունիմ սրտիկ շինելու, Իմ կեանքն իմ աշացն ելիք, այլ չունիմ տեղիք խնդալու, Դրի գիմ մարմինտ ի մահ, այլ չունիմ հոգի տանջելու: Է՞ մարդ որ փառացտ հասար, տէր երկրի եղար աքառայտ (5), Դու համց շփացար ի քեզ, որ չի զնես դու մաւեալ մարդոյ, Ահ ի մահվամէ չունիս, ոչ արքես պաշար գնալու, Աշխարհիս փառքն այլոց քաղուս, կու լինիս դու տփ մի հոգու:

Լսեց խալիֆան զայն իմաստուն բանքն, կը հարցանէր ընդ բանին (6), եւ (7) հնարիւք տայր պատասխանին, այլ մէկ օր մի հարցաւ խալիֆան ընդ փէհլուլն եւ սաէ, — փէհլուլ, ասայ ինձ թէ այսօր Խնչ կանէ աստուած: — Ասէ փէհլուլն, — Այդ զփար հարցմունք է, այսօր համբերեալ ինձ, վաղիւն ասեմ: — Երեկ վաղիւն եւ հեծեալ էր սեւ էշ մի, սաէ խալիֆան, — Ասայ ինձ թէ Խնչ կանէ Աստուած: — Ասէ փէհլուլն որ (8) — Ամենեքեան (9) ծառայար ի դուրս ելանեն, եւ ես տամ պատասխանին: — Եւ հրամայեաց խալիֆան ծառայիցն ելանել (10) եւ մնաց ինքն եւ փէհլուլ մէն, եւ սաէ խալիֆան, — Խնչ կու արնէ Աստուած ի յայս ժամ: — Ասէ փէհլուլն, — Է խալիֆայ, արի պահ մի նիստ իմ էշա, եւ ես ի թո աթոռտ նստիմ, նայ ասեմ զեք թէ ինչ կանէ Աստուած: — Եւ հայեցաւ խալիֆան (11), եւ արտա նստաւ էշն, եւ փէհլուլն խալիֆային աթոռն նստաւ, եւ ոչ խօսէր: Ասէ խալիֆան, — Ե՞րբ չես խօսիր ինչ կանէ Աստուած: — Ասէ փէհլուլն, — Ինչ խօսիմ, չեմ դիտեր թէ ինչ կանէ Աստուած, դու որ խալիֆայ ես՝ էշա իմ նստեցոյց, եւ որ փէհլուլ եմ՝ նայ ի թո աթոռտ նստեցոյց, ահա զայս արար ի ժամոյս այսմիկ: — Եւ խալիֆան զարմացաւ եւ ոչ կարէր խօսիլ: Եւ ասաց կաֆայա (12):

Դու գամգմին յէ՞ր բնես, երբ որ միտոս իւրեան ինքանի, Զաստուած ո՞վ կարէ տեսնուլ, կամ իմանալ գնայ մարդ կենդանի, Երբ չես քա կենացտ տէր, կու մնա երկուց . դու շնչի, Այլ տէր հայրենացս է նայ, որ երկինք երկիր կու տանի:

Մի՛ ծաղեցաւ խալիֆան եւ սաէ, — Փառք Աստուծոյ կենդանոյ եւ բարձրելոյն յաւիտեան զի այս ցեղ խէվս զարմանալի պատասխան կու տայ: Բայց թիլ ինձ թէ չէ դայ խէվ: այլ խելօք է: — Եւ զնաց փէհլուլն եւ անցաւ օր մի քանի (13), եւ

(1) կը պակիս: (2) օր մի: (3) նստաւ ի յաթոռն խալիֆային: (4) զայս: (5) 'ւ աքառայտ: (6) հարցամեն շատ բանն Փաղուլին: (7) եւ նա: (8) հրամայէ որ: (9) ամէն: (10) ի դուրս: (11) որ մարդ չէր երեւեր ի բայրն: (12) Փառելով զկաֆառ զայս: (13) ի վերայ:

(14) կը պակիս: (15) համարձակապէս:

Հրամայեաց իմալիֆան, կոչեցին զնայ, եւ նստաւ էչ մի, եւ եկաւ առ ի իմալիֆան, ծիծաղեցաւ իմալիֆան եւ ասէ, — Փառք Աստուծոյ կենդանւոյ եւ բարձրելոյն յաւիտեան: — Եւ ասէ իմալիֆան, — Իբրեւ մի կամիմ Հարցանել զքեզ եւ դու ըզորդն ասայ: — Եւ նայ ասէ — Հրամայեա՛յ, իմալիֆա՛յ: — Ասէ իմալիֆան թէ, — Քանի՞ աստղ կայ երկինքն: — Ասէ Փէհլուլն, — Ես աղէկ գիտեմ, զամէնն Համբեր եմ, ասէ, որչափ իշուս վրայ մազ կայ անդտար (14) աստղ կայ երկինքն, թէ չես աւտար, դու իջիր Համբէ: — Եւ իջաւ իմալիֆան աթոռոյն, եւ սկսաւ Համբել զիշուն մազն, եւ ասէ Փէհլուլն, — Առաջ զաքին Համբէ: — Եւ սկսաւ իմալիֆան այնպէս առնել եւ ոչ կարէր: Ծիծաղեցաւ իմալիֆան: Եւ ասաց Փէհլուլն կաֆայս զայս:

Ինչ որ աստ գործեալ լինի, ամենին համար տալոց է,
Որչափ գրկէ գանձ ժողովէ, հոս քաղաւ, տանել չի կարէ:

Ամաչեաց իմալիֆան, եւ եթող զիշուն աղին ի Համբերուն եւ ելաւ ի յաթոռն նստաւ եւ ասէ, — Փառք Աստուծոյ որ այսպէս գիտութեամբ պատվէ զսիրելիս իւր եւ տայ իմաստութիւն ում եւ կամի, զի ոչ ոք կարէ տալ նմայ պատասխան ի բանս եւ ի Հարցմունս: Եւ այսպիսի վարիւք կեցեալ Փէհլուլն եւ երանելի կենօք փոխեցաւ անվաղճան թագաւորութիւն ի Քրիստոս Յիսուս տէր մեր, որուն վայելէ սիրտք, իշխանութիւն եւ պատիւ յայժմ եւ միշտ եւ յաւիտեան յաւիտենից (15) ամէն, Հայր մեր որ յերկինս (16):

Ամ յերբ չի գիտես հիմայ, քէ գլխոյտ մազն
 Բանի է, —
 Զէտ գիւ Փեհիուլ յէ՞ր լինիս, քէ յերկնից աստղն
 Բանի է, —

(14) ճա այնչափ: (15) յաւիտենից կը պակսուի: (16) կը պակսուի:

